

ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ТА ТЕМАТИЧНОЇ ВАРІАТИВНОСТІ У ТВОРАХ ДЖЕЙМСА НГУГІ (НГУГІ ВА ТХІОНГ'О)

Олеся ТАТАРОВСЬКА

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології*

Львівського національного університету імені Івана Франка

вул. Університетська, 1, м. Львів

ORCID: 0000-0001-9175-2774

olesya.tatarovska@lnu.edu.ua

У статті увагу зосереджено на творчій спадщині Нгугі Ва Тхіонг'о. Акцент романів автора насамперед зроблено на колонізації африканських племен і розмиванні їхніх давніх культурних цінностей зі спробами їх повернути. Його біографічний стиль оповіді часто поєднує особистий досвід із ширшим історичним контекстом. Незважаючи на недостатню представленість африканських мов в літературних колах, такі письменники, як Нгугі, використовують європейські мови для ширшого охоплення цільової аудиторії. Англійська література Західної Африки розвивалася в так званий період учнівства під впливом таких письменників, як Олауда Екіано. До середини 20 століття Нігерія, особливо для народу йоруба, стала літературним осередком із багатьма усними традиціями, які використав Чінуа Ачебе. Роботи Ачебе, такі як “Things Fall Apart”, досліджують амбівалентність щодо західної культури – тему, яку поділяє Нгугі, коли реконструює історію народу гікую через розповіді про позбавлення власності місцевого населення на землю. Романи Нгугі охоплюють різні історичні періоди: “The River Between” (1965) зображує ранні зустрічі місцевого населення з європейськими колонізаторами; “Weep Not Child” (1964) розповідає про вплив білих поселенців і боротьбу за політичну незалежність; “A Grain of Wheat” (1967) зображує труднощі на шляху до здобуття незалежності Кенії; і, нарешті, “Petals of Blood” (1977) висвітлює боротьбу селян гікую з європейськими колонізаторами після здобуття незалежності. Особистий досвід Нгугі під час «Надзвичайної ситуації» Мау-Мау глибоко вплинув на його твори, додавши значної соціальної та історичної цінності. Його роботи збалансовують політичні та племінні теми, виходячи за межі літературного жанру, щоб стати важливими хроніками культурної трансформації Кенії. Цікавим є підхід автора до граматичних особливостей біблійної мови, коли Нгугі використовує заперечення з відкладеною часткою «не», імперативи з архаїчними формами та формальні структури діалогу, що сприяє його унікальному стилю. Техніки та тематична спрямованість Нгугі роблять його творчий доробок важливим для африканської літератури, поєднуючи особистий досвід з історичним.

Ключові слова: біблійна мова, граматичні особливості, літературна спадщина Західної Африки, творча спадщина Нгугі Ва Тхіонг'о, тема опору, тема боротьби.

THE STUDY OF LINGUISTIC AND THEMATIC VARIABILITY IN THE WORKS OF JAMES NGUGI (NGUGI WA THIONG'O)

Olesya TATAROVSKA

*Candidate of Philological Sciences, Docent,
Docent at the English Philology Department
Ivan Franko National University of Lviv
1 Universytetska str., Lviv
ORCID: 0000-0001-9175-2774
olesya.tatarovska@lnu.edu.ua*

The article focuses on the creative legacy of Ngugi Wa Thiong'o. The emphasis of the author's novels is primarily on the colonisation of African tribes and the erosion of their ancient cultural values with attempts to return them. His biographical narrative style often combines personal experience with a larger historical context. Despite the underrepresentation of African languages in the literary circles, writers such as Ngugi use European languages to reach a wider target audience. West African English-language literature developed during the so-called "apprenticeship period" under the influence of writers such as Ollaudah Equiano. By the mid-20th century, Nigeria, especially among the Yoruba people, had become a literary centre with a rich oral tradition that Chinua Achebe drew on. Achebe's works, such as *Things Fall Apart*, explore ambivalence towards Western culture, a theme shared by Ngugi as he reconstructs the history of the Gikuyu people through narratives of dispossession of land among local people. Ngugi's novels span different historical periods: *The River Between* (1965) depicts the early encounters of the local population with European colonisers; *Weep Not Child* (1964) deals with the impact of white settlers and the struggle for political independence; *A Grain of Wheat* (1967) depicts the difficulties of Kenya's independence; and finally, *Petals of Blood* (1977) highlights the post-independence struggle of Gikuyu peasants with European colonisers. Ngugi's personal experiences during the Mau-Mau "Emergency" profoundly influenced his writings, adding considerable social and historical value. His works balance political and tribal themes, transcending the literary genre into important chronicles of Kenya's cultural transformation. The author's approach to the grammatical features of the Biblical language is interesting when Ngugi uses negatives with the deferred participle "not" and imperatives with archaic forms and formal dialogue structures, which contribute to his unique style. Ngugi's techniques and thematic focus make his work important to African literature, combining personal experience with the historical.

Key words: *biblical language, grammatical features, literary heritage of West Africa, the creative heritage of Ngugi Wa Thiong'o, the theme of resistance, the theme of struggle.*

Постановка проблеми. Сильне занепокоєння у більшості сучасних африканських англомовних авторів викликає колонізація племен та способів їхнього життя. Такими були нові тенденції розвитку серед буржуазного класу при владі в 1950-х роках, коли лідирували освічені африканці, які добре розмовляли мовою колонізаторів. Саме ці тенденції породили виникнення художньої літератури та поезії, які зображали руйнування та втрату прадавнього способу життя та на певному рівні зусилля цих африканських авторів відновити суть своєї культури [5, с. 48–62].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У геополітичному та соціокультурному плані англомовна література із Західної Африки заклала передумови функціонування східноафриканських мов. Перший усний опис надійшов від нігерійця – звільненого раба Олауди Екіано – у 18 столітті. Після цього з'явилися англомовні розповіді, написані освіченими африканцями в 19 та на початку 20 століття у місіонерських установах, такими як Семюель Аджай Кроутер, Африканус Хортон та Едвард Блайден. Ці роки правильно описано як «період учнівства», коли африканські письменники послабили свої інновації та спробували скопіювати сучасні європейські письменницькі стратегії [6]. Вони були досить неадекватні, на межі периферії і, отже, неможливо оцінити ці зразки творчості як «повноцінну» літературну традицію. Однак такі твори все ж мали деякі корені та ознаки непокори та творчого вибуху п'ятдесятих років.

Окрім того, це також був час культурного шоку, який пережила більшість африканців під впливом християнства, який згодом посилювався у колі значної меншості осіб з університетською освітою [8].

До середини двадцятого століття Нігерія стала центром літературної діяльності, особливо серед йоруба – одного з найбільших бенуе-конго народів у Західній Африці, які мали багату усну традицію міфів, легенд і народних казок. Чінуа Ачебе вмів використати цю традицію у своєму романі “Things Fall Apart”. Його робота стала однією з найважливіших у зображенні впливу британського колоніального панування на життя села Ібо [2].

У романах Ачебе ще більше підкреслюються складні почуття до західної культури, які спочатку спостерігалися в Екіано та таких поетів, як Філіс Уїтлі та Джордж Мозес Хортон. Освічений африканець, прийнявши запроваджені цінності, відчуває себе віддаленим від простішого життя своїх співвітчизників, яке зображується як таке, що має свої вади. Ця амбівалентність зменшує пряме засудження білих людей африканськими письменниками, водночас посилюючи їхній протест проти несправедливості колоніалізму [16, с. 89].

Хоча роботи Нгугі структурно та лінгвістично відрізняються від творів Ачебе, можна стверджувати, що він прагне досягти для народу гікую того, що Ачебе досяг для Ібо. Нгугі прагне реконструювати історію свого народу, зображуючи розповідь про позбавлення володіння не лише землею, але й традиціями, звичаями та віруваннями.

У своїй лекції 1965 року в Університеті Лідса, пізніше опублікованій під назвою “The Role of the Writer in a New Nation”, Ачебе сформулював мету допомогти

своєму суспільству відновити впевненість у собі та позбутися шрамів років очорнення. Він промовляв: “I would be satisfied if my novels did no more than teach his readers that their past – with all its imperfections – was not one long night of savagery from which our first Europeans acting on God’s behalf delivered them” [1]. Подібним чином Нгугі повторив цю думку в статті 1968 року, яка пізніше була опублікована в “Homecoming”, стверджуючи: “What the African novelist has attempted to do is to restore the African character to his story. The African novelist has turned his back on the Christian god and resumed the broken dialogue with the gods of his people” [14, с. 43].

Нгугі обрав шлях біографічної оповіді й белетризував її у формі розповіді про своє життя таким чином: “The African languages have not been recognised at all. European languages are borrowed because they are the only sort of the African creative writers” [9]. Хоча зрозуміло, що ця практика може спрацювати для автора художньої літератури в Сараваку – одному з двох англomовних штатів в Малайзії – та виглядає звиклою для цього географічного регіону, вона, безумовно, має свою контекстуальну генезу та мету у творах африканських авторів. Отже, метою нашого дослідження є аналіз тем романіста як структурного аспекту тексту поряд із мовою роману як зовнішнього аспекту тексту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нгугі Ва Тхїонг’о у своїх чотирьох романах чітко охоплює доколоніальну, колоніальну та постколоніальну епохи, розкриваючи зв’язки та розриви між цими періодами. Його перший роман “The River Between” (хоча був опублікований другим у 1965 році) представляє ідеалізоване зображення життя гікую під час його першої зустрічі з європейською цивілізацією через християнські місії. Головний герой Ваякі символізує «людину між двома світами». Його літній батько Чеге порадив поїхати до Місії, щоб дізнатися всю мудрість і всі секрети білої людини. Але, як застерігає Чеге, не наслідуйте його вади. Будьте вірними своїм людям і стародавнім обрядам. Ваякі виконує складний обов’язок поєднати дві культури, уникаючи корупції. Він повинен отримати західну освіту, щоб потім передати її всьому племені, зберігаючи при цьому племінні цінності. Зрештою, він зазнає невдачі в цій спробі і залишається в цілковитій ізоляції [13].

У творі “Weep Not Child” (1964) прибуття білих поселенців слідом за місіонерами призвело до того, що люди гікую втратили свої найродючіші землі та самовільно захопили ферми поселенців. Як зазначає африканський критик Іме Іккідех, “the conflict now is directly between cultures”, хоча точніше його описують як боротьбу за політичну незалежність, тісно пов’язану з поверненням землі [7, с. 4]. Хоча існує консенсус щодо кінцевої мети, засоби її досягнення залишаються суперечливими. Старійшини воліють чекати на пророчого рятівника, тоді як Ньороге – ще один молодий герой – прагне отримати освіту, представляючи тих, хто бачить перспективу майбутнього в прийнятті «магії білої людини» [15, с. 157–160].

Молодші, більш войовничі чоловіки, такі як брат Ньороге Боро, вимагають негайних дій. Боро втілює покоління, яке воювало за «білу людину» під час

Другої світової війни, але потім травматично розчарувалося в похмурих аспектах західної цивілізації. Для них опір позбавленню власності виявляється через присягу на вірність партизанській групі Мау-Мау. Дія роману відбувається під час запеклого колоніального конфлікту, відомого як «Надзвичайна ситуація» Мау-Мау, втілює загрозу мріям молодих хлопців про краще життя через отримання відповідної освіти. Ньороге виключають зі школи та піддають тортурам, його сім'ю руйнують, батька каструють, а його братам загрожує смертний вирок.

У “A Grain of Wheat” (1967) Нгугі Ва Тхіонг’о зображує переддень Дня незалежності Кенії, відомого як Ухуру на Казі. Незважаючи на очікування, ця знаменна подія не є ані панацеєю, ані радісним святом. Натомість панує почуття провини за дії, вчинені під час «Надзвичайної ситуації». Гасло “Harambee” («об’єднання») здається нещирим. Починає з’являтися соціальне розшарування, яке раніше вважалося майже відсутнім у племінному суспільстві гікую. Місцеві колабораціоністи, такі як персонаж Каранджа, які здобули багатство та статус за рахунок своїх співвітчизників, ще більше ускладнюють реальність буття після здобуття незалежності [11].

У “Petals of Blood” (1977) Нгугі Ва Тхіонг’о малює похмуру картину тяжкого становища народу гікую після здобуття незалежності. Значна вирубка лісів британцями зображена як ключова причина сильної посухи, яка спустошила землі гікую. У романі зображені селяни, які працюють на безплідних посушливих полях, борючись із ще більшою репресивною силою – союзом між іноземцями та новозаможною африканською елітою. Ці нові еліти з їх автомобілями, холодильниками та зручною роботою в банках і офісах у Найробі різко контрастують із селянами, що борються, підкреслюючи глибокі соціальні та економічні розбіжності, які виникли в Кенії після здобуття незалежності [12].

У підлітковому віці Нгугі Ва Тхіонг’о на власні очі пережив «Надзвичайну ситуацію» Мау-Мау. Враховуючи його освіту та травму особистого досвіду, зазначимо, що існував невід’ємний ризик того, що праця автора більше схилилася б до розповіді про політичні та історичні події, ніж до традиційного роману. Дійсно, політика та племінні звичаї відіграють значну роль у наративі Нгугі.

Творчість Нгугі перевершує прості літературні досягнення та досягає значної соціальної та історичної цінності. Його розповіді пропонують важливий погляд на історію Кенії, заповнюючи значну прогалину, залишену переважно «білими» поглядами. Зображення Нгугі історичних подій через африканську призму збагачує літературний світ і слугує суттєвим доповненням до попередньої односторонньої оповіді. Цей подвійний внесок позиціонує його роботу як незамінну для розуміння мистецького та соціально-політичного ландшафту того часу [10].

Хоча Клайв Уейк та інші критики стверджують, що література, тісно пов’язана з конкретними історичними подіями, ризикує зникнути в небутті, важливо пам’ятати про подвійну роль таких творів. Вони забезпечують художню цінність і слугують важливими історичними документами, зберігаючи перспективи та досвід, які інакше могли б бути втрачені. Романи Нгугі, наприклад, виходять за рамки

простої оповіді та стають незамінними пам'ятками складної історії та культурної трансформації Кенії [18, с. 50].

Розуміння цього процесу формування оповіді у творах автора полягає в тому, що багаті культурні та соціальні теми вплітаються в розповідь, яка захоплює читачів завдяки привабливим персонажам, сюжету та стилю. Цей баланс відрізняє багату літературну традицією від банального соціологічного звіту.

Завдання Нгугі полягає в тому, щоб збалансувати тему та привабливу форму, переконавшись, що структура оповіді захоплює читача, одночасно передаючи глибші значення. Поєднання культурних і суспільно-політичних тем із захопливою оповіддю може збагатити роман, забезпечуючи інтелектуальне й емоційне задоволення.

Дискусія про те, чи повинні африканські письменники писати англійською чи рідними мовами, викликала значний резонанс. Деякі англійські критики не визнають того факту, що оволодіння мовою невід'ємно включає право користуватися нею. І, навпаки, африканські романісти часто недооцінюють комерційні переваги написання англійською мовою. Чінуа Ачебе, наприклад, зазначив у публічній промові, що йому не потрібно писати англійською мовою, щоб його читали, хоча він продав 8000 примірників "Things Fall Apart" у Великобританії за один рік і проте понад 20000 примірників у Нігерії. Це свідчить про залученість нігерійської читацької аудиторії, хоча залишається незрозумілим, про яку частину йорубамовного населення йдеться. Переваги написання міжнародною мовою очевидні через величезну світову аудиторію англійської літератури.

Залишаючи осторонь нелітературні критерії, африканський критик Чуквукере торкається цієї проблеми у свій спосіб: "The crux of the matter is not whether the language is foreign or native but how efficiently it is manipulated to depict differences in levels of characterisation and speech processes as a whole" [3, с. 17].

Але повернімося до Нгугі та обробки історичних і племінних тем. Одним зі способів представлення історичних подій є фільтрація їх через свідомість центрального героя. Це те, що робить Нгугі в ранніх романах "Weep not Child" і "The River Between".

У кожному разі герой і підлітком, а його незрілість визначає ступінь сприйняття ним історичного контексту, в якому він опинився. Це сприйняття або відсутність сприйняття відображається на якості мови, яку він використовує. Стилистичним засобом тут є «вільна непряма мова», у якій оповідач опускає такі теги, як *he said*, що відкрито сигналізує про його присутність у тексті, і описує сприйняття персонажів своєю мовою. Ось яким Ньороге бачить сусіднє місто:

"Kipanga town was built in this field. It was not a big town like the big city. However, there was one shoe factory and many black people earned their living there. The Indian shops were many. The Indian trader were said to be very rich. They too employed whom they treated as nothing. You could never like the Indians because their customs were strange and funny in a bad way. But their shops were big and well-stocked with" [15, с. 7].

Це нанизування ряду коротких простих речень, невеликого обсягу та майже повної відсутності підпорядкування, справляє на читача ефект надзвичайної простоти та наївності. Спершу теза здається чіткою і прозорою, потім дратівливою та одноманітною і часто трактується як «збідненість» або «стилістична недолугість» [17].

Це, звісно, тримає читача на рівні свідомості селян і молодого, нехитрого героя: “You did not what to call the Indian. Was he also a white man? Did he too come from England? Some people who had been to Burma said that Indians were poor in their country and were too ruled by white men. There was a man in India called Gandhi. This man was a strange prophet. He always fought for the Indian freedom. He was a thin man and was dressed poorly in calico stretched over his bony body <...> The Indians called him Babu, and it was said Babu was actually their god” [15, с. 8].

Але тонкість вербальної текстури в цій прозі є перешкодою для повної оцінки тем, які наскрізно проходять через цей роман. Це такі теми: втрата землі та сім'ї, підрив моралі та самоповаги, плутанина, спричинена впровадженням нових цінностей. Схоже, що Нгугі і його герой стали учасниками подій і рушієм ідеалістичних устремлінь. Щоб досягти цього, потрібне особливе сприйняття й гострий слух до ритмів підліткового мовлення, як цього майстерно досягнув Дж. Д. Селінджер у «Над прірвою у житті».

У двох наступних романах Нгугі відмовляється від центрального персонажа й замість цього використовує групу з чотирьох паралельних фігур, чії взаємопов'язані життя та стосунки складають основу оповіді на тлі політичних подій. Структура цих романів складна і багато в чому залежить від спогадів у спогадах. У “A Grain of Wheat” короткі речення використовуються більш ефективно, щоб відобразити швидкий розвиток подій, як у вбивстві глухонімого [11, с. 6]:

“Halt!” the white man shouted. Gitogo continued running. Something hit him at the back. He raised his arms in the air. He fell on his stomach. Apparently the bullet had touched his heart. The soldier left his place. Another Mau Mau terrorist had been shot dead”.

У ранніх романах Нгугі також у свій спосіб використовує реєстр і часові/видові відмінності (The boy ‘felt a bit awed that God may have chosen him...’) [11, с. 7].

Автор також вміло використовує іронію як літературний прийом. Батько Ньороге розповідає нам: “The feeling of oneness was a thing that most distinguished Ngotho’s household from many other polygamous families... This was attributed to Ngotho, the centre of home. For if you have a stable centre, the family will hold” [11, с. 40]. Читач здогадується, що психологічна криза Нгото та його смерть означають крах для всієї родини.

Іронічним і трагічним є той факт, що цей крах спричинив Хоулендс – колоніальний поселенець, який став окружним офіцером і на чийй фермі – насправді на землі своїх предків – Нгото сумлінно працював роками. Паралель між цими двома героями встановлена автором дуже переконливо. Кожен з героїв втратив сина під час Другої світової війни, і кожен таємно задається питанням, чи зможе син, що вижив, успадкувати землю. Кожен з них любить землю по-своєму: Хоулендс з гордістю володаря, Нгото з благоговійним трепетом.

Духовне значення землі та її зв'язок із племінними звичаями та віруваннями, яких тільки торкається автор у “Weep Not Child”, більш майстерно висвітлено в “The River Between”. Про виникнення прабатьківщини розповідається в обох романах. Більш прозаїчно в одному:

“And the creator who is called Murungu took Gikuyu and Mumbi from his holy mountain <...> and stood them on a big ridge <...>”;

більш поетично в іншому:

“<...> it was before Agu: in the beginning of things. Murungu brought the man and woman here and again showed them the whole vastness of the land. He gave the country to them and their children and the children of the children, tene na tene, world without end”.

Мова релігії, як зазначили Девід Крістал і Дерек Дейві, є, мабуть, найвиразнішим різновидом мови [4, с. 147]. Але літургійна та біблійна мови не обмежуються релігійними ситуаціями. Навпаки, вона має культурну функцію і в англійській мові, безумовно, набула величезного впливу, що виходить далеко за межі оригінального релігійного контексту, в якому вона з'являється. У літературі та в ораторському мистецтві її термінологія використовується навмисно, спонукаючи до спогадів. Саме це Нгугі більшою чи меншою мірою робить у всіх своїх романах. Фактично перед двома з них є уривки з Авторизованої версії Біблії (Вихід і Послання до Коринтян), а в А “Grain of Wheat” партизанський боєць Мау Мау Кіхіка завжди носить з собою «власну особисту Біблію» з віршами, підкресленими червоним: друкарський засіб, який використовується в Книзі Загальних Молитв, щоб полегшити промовляння в унісон.

Грамматичні особливості біблійної мови, які використовує Нгугі, включають:

- заперечення з відкладеною часткою not, як у назві Weep Not Child та в діалозі: “Leave me not behind, friend” (каже персонаж в “A Grain of Wheat”) [13, с. 63]. Часте вживання імперативів, іноді з архаїчними займенниковими формами: “Watch ya and pray”, said Kihika”;

- архаїчні лексичні одиниці: “Arise. Heed the prophecy. Go to the Mission place” [13, с. 20];

- відсутність коротких форм у допоміжних дієсловах, що робить тон діалогу дещо підступним: “Would it not have happened?” says Mugo.

“Cannot you for a moment leave a man alone?” [11, с. 48].

Так само формальним є збереження відносних займенників з прийменниками, тоді як сучасна англійська надає перевагу опускаючому відносному займеннику та перенесенню прийменника. У запалі сварки персонажі Нгугі використовують цей маловживаний формальний стиль:

“It’s to you that I am speaking”, and “My mother has a good house in which to live” [11, с. 146].

Присвійний відносний займенник whose, якого сьогодні немає в розмовній мові, вкладається в уста хлопчика-підлітка, який запитує:

“Nganga on whose land we have built?” [15, с. 85].

Особливий порядок частин речення: додаток – підмет – дієслово (неправильний синтаксичний порядок)

“Great love I saw her there” [11, с. 13].

Дуже частим є використання модального допоміжного слова shall з його первісним значенням зобов’язання (звернімо також увагу на частоту використання іменників родового характеру):

“Those with feeble hearts shall be wiped from the earth. The strong shall rule. The weak need not remain weak. Why? Because a people united in faith are stronger than the bomb. They shall not tremble or run from the sword. Then instead the enemy shall flee... A few shall die that the many shall live. That’s what crucifixion means today. Else we deserve to be slaves”. Kihika, the guerilla leader in *A Grain of Wheat*”. [11, с. 167].

Особливо цікавим є те, як обраний автором фонетичний критерій домінує над граматичним. Такий підхід передбачає збалансовані структури, хоча текст розбивається на короткі паралельні узгоджені речення, що нагадує вірші у Книзі Загальної Молитви:

“The strong shall rule. The weak need not remain weak

A few shall die that the many shall live” [8, с. 157].

Висновки й перспективи подальшого дослідження. Ми сподіваємось, що ці приклади проілюстрували, що Нгуґі експериментує з поєднанням рідної східноафриканської тематики з успадкованою від колонізаторів мовою – англійською. У найкращому разі він досягає стилю письма, який не надто віддаляється від стандарту, але достатньо, щоб бути особистим авторським стилем та створювати інший ритм і структуру наративу. Перспективу подальших досліджень вбачаємо у дослідженні прагматичного виміру заперечення в англійському постколоніальному художньому прозовому тексті через розкриття формальної, стилістичної, дискурсної та функційної специфіки заперечення як прагматичної універсалії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Achebe Ch. The Role of the Writer in a New Nation. *Nigeria Magazine*. 1965. № 81. P.157–160.
2. Achebe Ch. *Things Fall Apart*. London: Heinemann, 1958.
3. Chukwukere B.I. The Problem of Language in African Creative Writing. *African Literature Today*. 1969. № 1. P. 17.
4. Crystal D., Davy D. *Investigating English Style*. London : Longman, 1969. P. 147.
5. Currey J. Ngũgĩ, Leeds and the Establishment of African Literature. *Leeds African Studies Bulletin*. 2010. № 74. P. 48–62.
6. Equiano O. *The Interesting Narrative of the Life and Adventures of Olaudah Equiano, or Gustav Vassa, the African*. London: Heinemann, 1967.
7. Ikkideh I. James Ngugi as Novelist. *African Literature Today*. 1969. № 2. P. 4.
8. Jahnheinz J. *A History of African Literature*. London : Faber, 1968.
9. Maxwell D.E.S. *Landscape and Theme*. John Press (ed.). *Communicative Literature*. London : Heinemann, 1965.

10. Mwangi E. Queries over Ngugi's Appeal to Save African Languages, Culture. *Daily Nation, Lifestyle Magazine*. 2009.
11. Ngugi Wa Thiong'O (James Ngugi). *A Grain of Wheat*. London : Heinemann, 1967.
12. Ngugi Wa Thiong'O (James Ngugi). *Petals of Blood*. London : Heinemann, 1977.
13. Ngugi Wa Thiong'O (James Ngugi). *The River Between*. London : Heinemann, 1965.
14. Ngugi Wa Thiong'O (James Ngugi). *The Writer and the Past. Homecoming*. London: Heinemann, 1972.
15. Ngugi Wa Thiong'O (James Ngugi). *Weep Not Child*. London : Heinemann, 1964.
16. Nicholls B. *Ngũgĩ wa Thiong'o: Gender, and the Ethics of Postcolonial Reading*. Berlin : Springer, 2010. P. 89.
17. Palmer E. *An Introduction to the African Novel*. London : Heinemann, 1972.
18. Wake C. *The Political and Cultural Revolution*. In: *Protest and Conflict in African Literature*. London : Heinemann, 1969. P. 50.

REFERENCES

1. Achebe, Ch. (1965). *The Role of the Writer in a New Nation*. (pp. 157–160). *Nigeria Magazine*. 81.
2. Achebe, Ch. (1958). *Things Fall Apart*. London: Heinemann.
3. Chukwukere, B.I. (1969). *The Problem of Language in African Creative Writing*. *African Literature Today*. 1, 17 p.
4. Crystal, D., Davy, D. (1969). *Investigating English Style*. London: Longman, 147 p.
5. Currey, J. (2010). *Ngũgĩ, Leeds and the Establishment of African Literature*. (pp. 48–62). *Leeds African Studies Bulletin*. 74.
6. Equiano, O. (1967). *The Interesting Narrative of the Life and Adventures of Olaudah Equiano, or Gustav Vassa, the African*. London : Heinemann.
7. Ikkideh, I. (1969). *James Ngugi as Novelist*. *African Literature Today*. 2, 4 p.
8. Jahnheinz, J. (1968). *A History of African Literature*. London : Faber.
9. Maxwell, D.E.S. (1965). *Landscape and Theme*. John Press (ed.). *Communicative Literature*. London: Heinemann.
10. Mwangi, E. (2009). *Queries over Ngugi's Appeal to Save African Languages, Culture*. *Daily Nation, Lifestyle Magazine*.
11. Ngugi Wa Thiong'O (James Ngugi). (1967). *A Grain of Wheat*. London : Heinemann.
12. Ngugi Wa Thiong'O (James Ngugi). (1977). *Petals of Blood*. London : Heinemann.
13. Ngugi Wa Thiong'O (James Ngugi). (1965). *The River Between*. London : Heinemann.
14. Ngugi Wa Thiong'O (James Ngugi). (1972). *The Writer and the Past. Homecoming*. London : Heinemann.
15. Ngugi Wa Thiong'O (James Ngugi). (1964). *Weep Not Child*. London : Heinemann.
16. Nicholls, B. (2010). *Ngũgĩ wa Thiong'o: Gender, and the Ethics of Postcolonial Reading*. Berlin: Springer, 89 p.
17. Palmer, E. (1972). *An Introduction to the African Novel*. London : Heinemann.
18. Wake, C. (1969). *The Political and Cultural Revolution*. In: *Protest and Conflict in African Literature*. London : Heinemann, 50 p.